

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n vastaukset parlamentaarisen TKI-työryhmän kysymyksiin Otakantaa-palvelussa

Kommentit tki-järjestelmän kehittämisen periaatteisiin

1. Ennakoitavuus

Yliopistot toivovat ohjaukselta ja rahoitukselta ennen kaikkea ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Ennakoitavuus on tärkeää paitsi organisaatioille, myös yksilöille. On huolehdittava siitä, että Suomi on houkutteleva maa parhaille nuorille suomalaisille ja kansainvälisille tutkijoille, jotka rakentavat tulevaa osaamistamme, kansantalouden kilpailukykyä ja kansalaisten hyvinvointia. Houkuttelevuus tarkoittaa korkeatasoisia tutkimusryhmiä, hyviä tutkimusympäristöjä, kilpailukykyisiä ekosysteemejä sekä positiivisia ura- ja rahoitusnäkyviä.

2. Vipuvaikutus

Unifi pitää tärkeänä, että yrityksille rakennetaan houkuttelevat ja tarkoituksenmukaiset kannusteet toteuttaa sekä omaa TKI-toimintaansa että osallistua TKI-hankkeisiin yhdessä yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa ja hyödyntää niiden tuottamia tutkimuspalveluja.

Nostamme esille myös toisen vipuvaikutuksen ulottuvuuden. Suomen tieteen tason jatkuva nostaminen on edellytys kilpailussa kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta. Se on myös kriittinen menestystekijä kansainvälisten osaamisintensiivisten yritysten hakeutumiselle Suomeen.

3. Kokonaisvaltaisuus

TKI-järjestelmän eri osia tulee kehittää tasapainoisesti. Selkeät roolitukset parantavat yhteistyötä ja selkeyttävät työnjakoa. Rahoitusjärjestelmää tulee kehittää eri hallinnonalojen vahvassa yhteistyössä, jotta rahoituksen pitkäjänteisyys säilyy, eikä kokonaisuus sirpaloidu.

4. Tieteen vapaus sekä tutkimuksen ja koulutuksen laatu

Suomen houkuttelevuus lahjakkaille opiskelijoille ja tutkijoille perustuu korkeatasoisiin tutkimusryhmiin, mahdollisuuden kiinnittyä parhaisiin verkostoihin sekä positiivisiin ura- ja rahoitusnäkyisiin. Rahoituksen tulee turvata pitkäjänteinen ja korkealaatuinen tieteellinen, tutkijalähtöinen tutkimus.

On aivan olennaista muistaa, että Suomen koulutusjärjestelmä on rakennettu korkeatasoisen tutkimuksen ja tutkitun tiedon perustalle. Ilman perustutkimusta ja siihen perustuvaa osaamista, ei synny uusia innovaatioita. On tärkeää muistaa yliopistojen riittävän perusrahoituksen merkitys TKI-rahoituskokonaisuuden ja sen eri instrumenttien rinnalla.

Unifi muistuttaa, että tutkimus, kasvava tutkinto-opiskelijoiden määrä ja jatkuvan oppimisen systeeminen uudistus eivät saa kilpailla resursseista rahoituksen kokonaisuutta suunniteltaessa ja budjetoitaessa. European University Associationin tekemä vertailu osoittaa, että julkinen yliopistorahoitus ei Suomessa ole seurannut opiskelijamäärien kasvua vuodesta 2010 vuodesta alkaen, vaan olemme jääneet verrokkimaista. Suomen yliopistojen rahoitus vuosien 2010-2019 aikana kehittyi negatiivisesti suhteessa bruttokansantuotteeseen, eikä vuoden 2020 lisäpanostus vielä pystynyt kääntämään trendiä kasvuun. Korkeakoulujen merkittäville opiskelijamäärien lisäyksille tulevina vuosina ei myöskään vielä ole olemassa riittävää eikä varmaa rahoitusta.

5. Vaikuttavuus ja 6. Kilpailullisuus

Kilpailullisuuden periaate on hyvä. Suomen Akatemian ja Business Finlandin tehtävät on hyvä pitää selkeinä. Suomen Akatemian autonominen asema on edellytys Suomen tieteen uskottavuudelle. Nykyiset keskeisimmät rahoitusinstrumentit toimivat pääsääntöisesti hyvin. Kilpailullisuus lisää Suomen tieteen ja TKI-toiminnan korkeaa laatua ja potentiaalia kotiuttaa kansainvälistä kilpailtua rahoitusta.

Vaikuttavuuden käsitteen monet ulottuvuudet ja aikajänteet on tärkeä ottaa huomioon huomioida. Jatkuva tiedeyhteisön, elinkeinoelämän ja päättäjien dialogi ja yhteistyö lisäävät ymmärrystä TKI-toiminnan vaikuttavuuden eri reiteistä ja eri toimijoiden absorptiokykyä hyödyntää tuloksia. Suomen TKI-järjestelmän riskinottoa kannattaa lisätä ja vähentää inkrementaalisen kehittämisen osuutta.

7. Yhteistyö

Osaamiskeskittymillä ja ekosysteemeillä on iso merkitys. Yrityksille suunnattavia rahoitusmuotoja ja mahdollisia verokannusteita tulee kehittää niin, että ne nykyistä paremmin tukevat yritysten tutkimuspalvelujen hankintaa yliopistoilta, korkeakouluilta ja tutkimuslaitoksilta. Tarvitaan myös siirtymä T&K-hankkeista yhteiseen innovaatiokulttuuriin ja lineaarisista innovaatioketjuista ekosysteemeihin.

8. Kansainvälisyys

Suomi kilpailee lahjakkaista opiskelijoista ja tutkijoista sekä investoinneista. Pienenä maana Suomi pystyy houkuttelemaan osajia ja kiinnittymään parhaisiin kansainvälisiin verkostoihin vain, jos tutkimusryhmät ovat kansainvälisesti korkeatasoisia ja ekosysteemit ovat kilpailukykyisiä. On uskallettava panostaa kaikkialla parhaaseen osaamiseen ja korkeimpaan laatuun.

9. Globaalien haasteiden tunnistaminen ja 10. Teknologianeutraalius

Koronapandemia osoitti, että laaja-alaisen perustutkimuksen antaman perustan turvin uusiin haasteisiin vastaaminen on nopeaa. Teknologianeutraalius tai tieteenalaneutraalius on tärkeä periaate, huomisen voittajia ei valita tämän päivän tiedoin. Poliittisen ohjauksen tulee pystyä samaan aikaan antamaan tilaa nähdä kauaksi ja tukemaan tieteiden välistä yhteistyötä, jota isoihin haasteisiin vastaamiseen tarvitaan.

Kommentit vaihtoehtoihin julkisen t&k -rahoituksen pitkäjänteiseksi kasvattamiseksi

TKI-ryhmä on hahmotellut ja tarkastellut vaihtoehtoisia malleja julkisen TKI-rahoituksen nostamiseksi, jotta tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot pystytään nostamaan tavoitteena olevaan 4 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä. Työryhmä on tunnistanut useita erilaisia vaihtoehtoja t&k -rahoituksen pitkäjänteisyyden kasvattamiseksi. Parlamentaarisen työryhmän työssä korostuu yhteisymmärryksen saavuttaminen TKI-toiminnan tärkeydestä Suomen pitkän aikavälin menestykselle ja hyvinvoinnille. On tärkeää, että parlamentaarisen työryhmän hyvä valmistelutyö saadaan vietyä päätöksiin saakka.

T&K-toimintaa koskeva määräaikainen tai pysyvä rahoituslaki on kiinnostava ja toimivimmalta vaikuttava vaihtoehto. Se edellyttäisi kokonaisuuden arviointia ja valmistelua eri hallinnonalojen tiiviinä yhteistyönä. Lain muuttamiseen olisi korkeampi kynnyks kuin pelkän määrärahan muuttamiseen, kuten taustamuistiossa todetaan.

Itse laki on muotoiltava niin, että sen avulla voidaan varmistaa koko järjestelmän tasapainoinen rahoituksen kasvun TKI-työryhmän tunnistamien periaatteiden mukaisesti. Sen valmistelu lisäisi TKI-tavoitteiden, -järjestelmän ja -kokonaisuuden yhteistä ymmärrystä ja nostaisi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotavoitteet päättäjien, hallinnonalojen ja toimijoiden aidosti yhteiseksi asiaksi. Se myös osaltaan

nostaisi Suomen profiilia sivistykseen ja korkeimpaan koulutukseen sekä tutkimukseen panostavana maana.

Muut mahdolliset kommentit tki-työryhmän työhön

Tavoitteena oleva 4% tarkoittaa arviolta jopa 200 M€ julkisia ja 400 M€ yksityisiä lisäpanostuksia vuosittain. Unifi pitää tärkeänä, että uuden mallin valmistelussa on tarpeen avata ja edelleen konkretisoida julkisen ja yksityisen lisärahoituksen kohdentumista sekä rahoituksen vipuvaikutusten mekanismeja, jotta sekä päättäjillä, ministeriöillä että TKI-toimijoilla on yhteinen käsitys kokonaisuudesta, ja vahva usko sen toimivuuteen.

On erittäin tärkeää, että uuden mallin valmistelun viive ei saa aiheuttaa ongelmia TKI-rahoituksen jatkuvuuteen siirtymäkaudella. Veikkausvoittovarojen laskun aiheuttama vaje tutkimusrahoitukseen tulee ratkaista, ja kaikkien päätösten tulee kulkea kohti 4% tavoitetta.

T&k -rahoituksen pitkäjänteinen kasvattaminen on aloitettava nykyisessä budjettiprosessissa jo vuoden 2022 budjetissa, eikä odottaa rahoituslain säätämistä tai muiden rahoitusta kasvattavien vaihtoehtojen toteutumista.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry

Keijo Hämäläinen
Puheenjohtaja

Tanja Risikko
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja: Toiminnanjohtaja Tanja Risikko, p. 040-1952037, tanja.risikko@unifi.fi